

تحلیل محتوای بازنمایی اشیای روزمره در آثار عکاسان معاصر ایرانی با تاکید بر روش پل جی^۱

تاریخ دریافت: ۱۴۰۱/۰۷/۱۳

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۱/۱۲/۰۴

فرشته دیانت^۲

امیرعباس محمدی راد^۳

نادر شایگان فر^۴

چکیده

با مطالعه ویژگی‌های متفاوت عکس‌های هنرمندان معاصر زن و مرد در پرداختن به اشیاء و انتخاب سبک هنری پاسخ به این پرسش که، چه تفاوت معناداری در عکس‌های مردان و زنان از بازنمایی اشیای روزمره به چشم می‌خورد، ضروری می‌نماید. لذا، این مقاله با استفاده از روش تحلیل محتوای کیفی و روش تحلیل متن پل جی بر آن است تا به تحلیل محتوای بازنمایی اشیای زندگی روزمره در آثار عکاسان معاصر ایرانی نایل آید. هنرمندان با اهداف گوناگون از اشیای روزمره بهره برده تا ادراک هنری مخاطب را برانگیزند و او را به تفکر در مقابل چیزهای به ظاهر معمول دعوت کنند. اگرچه این آثار به بازنمایی اشیاء می‌پردازند، با به چالش کشیدن یک شی روزمره، سعی در بیان ایده هنرمند و دعوت به تأمل مخاطب دارند. نتایج این بررسی با تاکید بر روش پل جی به صورت مفصل در دو جدول، که به بررسی هفت کنش زبانی مهم و پنج فعالیت در هر اثر اشاره دارد، ارائه گردیده است. آن‌چه از یافته‌های این پژوهش منتج می‌گردد، تفاوت بارز و معناداری است که در بازنمایی از اشیاء در آثار هنرمندان زن و مرد معاصر ایرانی به چشم می‌خورد. شایان ذکر است عکس‌های این پژوهش به صورت هدفمند انتخاب شده‌اند.

واژه‌های کلیدی: تحلیل محتوا، اشیای روزمره، عکاسی ایران.

1-DOI: 10.22051/JJH.2023.41932.1869

این مقاله مستخرج از رساله دکتری فرشته دیانت با عنوان تحلیل محتوای امر روزمره در آثار عکاسی انتقادی ایران از ۱۳۷۰ تا ۱۴۰۰ خورشیدی است.

۲- دانشجوی دکتری پژوهش هنر، دانشکده پژوهش‌های عالی هنر و کارآفرینی، دانشگاه هنر اصفهان، اصفهان، ایران، نویسنده مسئول.

royadianat@gmail.com

۳- استادیار گروه نقاشی، دانشکده هنرهای تجسمی، دانشگاه هنر اصفهان، اصفهان، ایران. Am.rad@aui.ac.ir

۴- دانشیار گروه پژوهش هنر، دانشکده پژوهش‌های عالی هنر و کارآفرینی، دانشگاه هنر اصفهان، اصفهان، ایران. n.shayganfar@aui.ac.ir

مقدمه

یکی از مهم‌ترین دلایلی که زندگی روزمره را به موضوعی در خور پژوهش بدل می‌کند، ماهیت عادی و معمولی آن است. از اواخر قرن بیستم بود که نظریه پردازان اجتماعی زندگی روزمره را به عنوان موضوعی پویا و بحث برانگیز مورد نظر قرار دادند (بنت، ۱۳۹۳: ۱۰). از آغاز پیدایش بشر و رویکرد او به هنر، اشیا و عناصر معمول بی‌شماری از جمله عوامل شکل‌دهنده آثار هنری بوده‌اند. به خصوص، عکاسان با نگر بستن و ثبت اشیا بر وجه زیبایی‌شناسانه و اهمیت آن‌ها در زندگی تاکید داشته‌اند. در عکس‌هایی که اشیا در کنار پرتره‌ها قرار دارند، می‌توان به طبقه و جایگاه اجتماعی افراد پی برد. مجموعه عکس‌هایی که موضوع اصلی آن‌ها، اشیا و وسایل زندگی روزمره هستند و هم‌چنین، پرداختن به تفاوت‌های زیبایی‌شناسی اشیا و زندگی روزمره در آثار عکاسان زن و مرد معاصر ایرانی، موضوع مقاله حاضر را شکل می‌دهند. این بازنمایی اشیا، مخاطب را به تفکر دعوت کرده و سعی در نقد پدیده‌ها و امور عادی انگاشته زندگی روزمره دارند. بدین منظور برای مثال واریه بهتر مفهوم مقاله از آثار هنرمندان ایرانی معاصر شادی قدیریان (دو مجموعه)، میترا تبریزیان، فرشید آذرنگ، مهران مهاجر، نادر ضوی پور، میثم محفوظ و بهنام صدیقی به دلیل بازنمایی اشیا و از آن‌جا که در راستای هدف این مقاله بوده، استفاده شده است.

روش پژوهش

این مقاله به روش ترکیبی تحلیل محتوای کیفی^۱ به منظور توصیف مجموعه‌ها و تحلیل متن با رویکرد به آرای پل جی که از یک سو، بیانگر اجزا و مولفه‌های تشکیل‌دهنده متن و از سوی دیگر، بیانگر کنش‌های درونی آن است، نوشته شده و نیز شیوه‌گردآوری منابع آن، میدانی و کتابخانه‌ای بوده است. شیوه انتخاب آثار بر اساس نمونه‌گیری هدفمند از میان آثار هنرمندان مرد و زن که بعد از ۱۳۷۰ شمسی در ایران صورت گرفته، انجام شده است. تحلیل محتوا روشی برای طبقه‌بندی نشانه‌ها و توصیف محتوای صریح پیام است. در این پژوهش از تحلیل توصیف

برای اشاره به فراوانی موضوعات خاص و به طور کلی، تحلیل مضمون بهره خواهیم برد. مقاله حاضر از تحلیل محتوای در توصیف مجموعه‌ها و از تحلیل متن پل جی بهره برده است.

پیشینه پژوهش

مرتضی عابدینی فرد (۱۳۸۸)، در مقاله «اثر هنری، نظر به وجود شی» به مقایسه دیدگاه‌های ویتگنشتاین در باب زیبایی‌شناسی و هماهنگی آن با نظریه فرمالیستی شکل‌کوفسکی در باب هنر پرداخته است. بهنام کامرانی و رضوان بوستانی (۱۳۸۹)، در مقاله «مطالعه بازنمایی ایزه‌های نسلی زندگی روزمره در دهه ۸۰ در ایران با استفاده از نشانه‌های شمالی آشنا»، بخشی از هویت و ایزه‌های دوران خود را بازتاب داده و به مطالعه ذهنیت نسلی در نقاشی فیگوراتیو در آثار هنرمندان ایرانی دهه ۸۰ پرداخته‌اند. عباس کاظمی (۱۳۹۸)، در کتاب «امر روزمره در جامعه پساانقلابی» تمرکز خود را بر ناچیزها می‌گذارد. بخش مهم این کتاب زندگی سیاسی اشیا است. البته، مفهوم اشیا نه فقط به معنای ماده بلکه در معنای کلی آن به عنوان «چیز» و به منظور درک جدید از زندگی روزمره و داشتن نگاهی نو در نظر گرفته شده است. آن‌چه تفاوت و اهمیت مقاله حاضر را با سایر پژوهش‌های صورت گرفته روشن می‌کند، عدم وجود تحقیقی در خصوص تحلیل و بررسی بازنمایی اشیا در آثار عکاسان مرد و زن معاصر ایرانی است. رسالتی که این پژوهش سعی در تبیین آن دارد.

چارچوب نظری

در این پژوهش به کمک روش تحلیل‌گفتمان پل جی به شناسایی کنش‌های زبانی که در هر یک از این قطعات کارکردی زبان انجام می‌گیرد، می‌پردازیم (وسنو، ۱۳۹۹: ۳۴). جیمز پل جی معتقد است، هر متن زبانی از «شش قسمت» تشکیل شده و در آن بنا به «هفت عمل زبانی» که زبان آن‌ها را انجام می‌دهد، واقعیت رخ می‌دهد. اگر در تحلیل یک متن -در اینجا منظور عکاسی است- بتوانیم این هفت کنش زبانی و عناصر و روابط زبانی را که این کنش‌ها را عملی می‌سازند -شناسایی نماییم، می‌توانیم به تحلیل

گفتمان توصیفی یک متن بپردازیم. پل جی، کنش‌ها را چنین برمی‌شمارد:

۱. **اهمیت بخشیدن:** در متون همواره، بخش یا بخش‌هایی از واقعیت از اهمیت بیش‌تری برخوردار است.
۲. **عمل و کنش‌های متفاوت:** متون زبانی هم خودشان کنشی را انجام می‌دهند و هم از کنش‌های متفاوت در آن‌ها حرف به میان می‌آید. به معنای دیگر، درون‌گفتمان‌ها مجموعه‌ای از کنش‌ها در جریان است.
۳. **هویت‌سازی:** زبان همواره، به خلق هویت می‌پردازد. در متون (در این‌جا عکاسی) همواره، سعی بر آن است تا بر هویت دادن به برخی موضوعات تاکید شود. فرکلاف از این نکته به عنوان «ارزش‌بیانی» کلمه‌ها نام برده است. منظور او آن است که، کلمه‌ها، در عکس‌ها، نشانه‌ها و عناصر و محتوا، به خلق هویت‌های اجتماعی، به‌ویژه هویت‌های فاعلی، دست می‌زنند.
۴. **سیاست:** منظور از سیاست تقسیم‌خیر اجتماعی در درون زبان است. گزاره‌های زبانی یا برای یک واقعیت ارزش و اهمیت قایل می‌شوند یا یک ارزش و امتیاز را از آن سلب می‌کنند.
۵. **ایجاد روابط انسانی:** درون هر متن بین انسان‌ها رابطه‌های مثبت و منفی خلق می‌شود.
۶. **ایجاد پیوند میان چیزها:** در درون هر متن بین اشیا یا چیزها - به جز انسان‌ها که در بند پنج از آن سخن گفته شد - یا میان اشیا و انسان‌ها پیوند ایجاد می‌شود.
۷. **خلق یک نظام زبانی - معرفتی:** همه متون (در این‌جا عکس‌ها) به خلق یک نظام معرفتی می‌پردازند و سعی می‌کنند تا آن را برتر و بهتر از سایر نظام‌های معرفتی، معرفی کنند. مثلاً، ممکن است متنی در نهایت از خود یک متن متعلق به گفتمان ایدیولوژیک، ایجاد کند و زبان خود را برتر از دیگر گفتمان در نظر بگیرد (Gee, 2011: 27).

- قطعاتی که پل جی از آن‌ها نام می‌برد، عبارتند از:**
۱. **موقعیت اجتماعی:** عبارت است از سبک یا ژانر، شخصیت یا موقعیت‌های مختلف
  ۲. **گفتمان یا دیسکورس با D بزرگ:** در این‌جا ما زبان نداریم، بلکه کنش، رفتار یا ژست از اهمیت برخوردار است.
  ۳. **افق اجتماعی:** توجه به کلمات درون متنی یا نشانه‌های درون تصویر.
  ۴. **بینامتنیت:** موقعیت متن یا تصویر با متون پیش از خود (در این تحقیق از آن چشم‌پوشی می‌شود).
  ۵. **زبان خاص:** معانی که در یک وضعیت خاص و مشخص رخ می‌دهد.
  ۶. **آرکیتایپ‌های متن:** نمادها و سمبل‌ها که به معانی خاص یکسانی اشاره دارند (Ibid).
- آنچه این مقاله به آن می‌پردازد توجه توصیفی وجود اشیا نیست، بلکه این نوشته بابتی است برای رویارویی و مواجهه با اشیا، که به تامل در زندگی روزمره و به تبیین تفاوت بازنمایی اشیای زندگی روزمره در آثار عکاسان مردوزن معاصر ایرانی می‌انجامد.

اشیای زندگی روزمره

مطالعات فرهنگی در جستجوی تاریخ زندگی روزمره و تاریخ اشیا است. به مرور کالاها و اشیا آن‌چنان انبوه شده‌اند که برخی از صاحب‌نظران از سیطره اشیا بر انسان‌ها سخن گفته‌اند. در این صورت، اشیا و نحوه مصرف‌شان به صورت مساله اجتماعی مطرح شده است. مطالعات تاریخ فرهنگی در صدد است تا مواجهه و رویارویی با اشیا را در دستور کار خود قرار دهد. اما باید در نظر گرفت که تاریخ فرهنگی شی‌محور نبوده و به دنبال تاریخ انتقادی و رهایی‌بخش است. در این شرایطی که اشیا و سرمایه و بازار به واسطه تشویق به مصرف بیش‌تر ما را احاطه کرده‌اند، ما نیاز بیش‌تری برای یافتن راهکاری به منظور برآورده کردن نیازهای خود هستیم (فاضلی، ۱۳۹۵: ۴۷).

در هنر معاصر، اشیا بدون وجود انسان نیز بار معنایی داشته و از جایگاه ویژه‌ای برخوردارند. شروع به کارگیری اشیا در هنر به مارسل دوشان برمی‌گردد که با به کارگرفتن خود شی و تغییر عنوان، نوع نگرش به

ماده را تغییر داد و سبب انقلاب در نگرش به اشیای روزمره شد. اگر چه این بازنمایی با فراز و نشیب‌هایی در بیان ایده همراه بوده است، اما صرف نمایش آن تغییری نکرده است. مثلاً، در گذشته، هنرمندان از اشیای برای بازنمایی آن‌ها و حظ بصری بهره می‌بردند و در دوران مدرن، این نمایش به تغییر شکل بینش هنرمندان به ابژه‌ها و پدیده‌های معمول زندگی روزمره انجامید. در دوران هنر جدید که در پس‌بازنمایی اشیای دعوت مخاطب به تفکر و دست یافتن به اندیشه هنرمند مطمئن نظر بوده است، اشیای زندگی روزمره هم‌چنان پای ثابت هنر بوده‌اند. در عکاسی نیز که از شاخه‌های هنر است، اشیای هم‌چنان پای ثابت تصاویر بوده‌اند، چه به صورت مجزا و چه در کنار انسان‌ها. در این مقاله نیز سعی بر آن بوده است تا به بررسی اهمیت اشیای در آثار هنرمندان عکاس زن و مرد و چگونگی نحوه بازنمایی آن‌ها پرداخته شود.

شادی قدیریان

مجموعه عکس‌های او به نام «قاجار» در سال ۱۳۷۸ به نمایش درآمد است (تصاویر ۱-۳). او در این مجموعه به تلفیق نمادینی از زنان دوره قاجار با ابزار مدرن دست یافت. اشیای زندگی مدرن در کنار پوشش و آرایش زن سنتی دوران قاجار، تضادی است که بر وجه نمادین تصاویر او می‌افزاید. با مشاهده هر عکس معنا و مفاهیم بسیاری پیرامون آن در ذهن مخاطب شکل می‌گیرد (زرندی، کاتب و افضل طوسی، ۱۴۰۱: ۳۷). آن‌چه این عکس‌ها را به دوره کنونی ربط می‌دهد، عدم ایجاد تغییر در محدودیت‌های اجتماعی با وجود گذر زمان و پیشرفت تکنولوژی است. زیرا که قوانین مردسالاری سعی در به حاشیه راندن زنان داشته و بایدها و نبایدهای بسیاری را بر آن‌ها تحمیل می‌دارد. قدیریان در این مجموعه با به تصویر درآوردن اشیای مدرن زندگی روزمره در کنار پوشش سنتی و قدیمی زنان، سعی در بیان اعتراض به محدودیت‌های اعمال شده اجتماعی از سوی جامعه به زنان دارد. اشیای در این مجموعه ابزاری می‌شود تا به عدم تغییر قوانین علیه زنان در گذر زمان اشاره کند.

ایدئولوژی فرهنگ مسلطی که قبلاً، عامل مهمی برای کنترل اجتماعی قلمداد می‌شد در جامعه کنونی

برای حفظ قدرت خود با مشکل رو به‌رو می‌شود. زیرا که سبک زندگی این جامعه پسامدرن امکان تامل و انتقاد را افزایش داده و به این ترتیب، پویایی را در شرایط اجتماعی پرمایه‌تر کرده است. در نتیجه، زندگی روزمره به میدان مبارزه‌ای بدل شده است که در آن، معناهای ثابت به چالش گرفته می‌شوند (بنت، ۱۳۹۳: ۱۱۶).

در مجموعه «مثل هر روز»، شادی قدیریان از اشیای آشپزخانه در مقابل چهره زن استفاده می‌کند (تصاویر ۴ و ۵). چهره‌ای که به واسطه چادر و ابزار آشپزی و نظافت هر روزه در آشپزخانه پوشیده شده است. بدین ترتیب، او سعی دارد تا با نگاه انتقادی به تعریف و نقش زن در جامعه سنتی بپردازد. آن‌چه در این جا مهم می‌نماید برآمدن هنر از تجربه‌هایی است که در مواجهه هنرمند با زندگی روزمره و هم‌چنین، تجربه زیسته‌اش رقم خورده است (بودریار، ۱۳۹۵: ۳۳). به این ترتیب، این اشیای در این مجموعه خارج از کارکرد عملی خود به کار برده شده و همین عاملی است که جا را برای تخیل باز می‌گذارد. «هنر عکاس در این جا این است با خلاقیت خود جلوه‌هایی را به تصویر می‌کشد که دامنه دلالت‌های ضمنی را گسترش می‌دهد (زرندی، کاتب و افضل طوسی، ۱۴۰۱: ۳۷).

این دو مجموعه از قدیریان را می‌توان نمونه‌ای از هنر کنشگر به شمار آورد. در هنر کنشگر به رویدادهای عمومی واکنش نشان داده می‌شود؛ به آلودگی محیط زیست، جنگ، نابرابرهای جنسیتی (مریدی، ۱۳۹۸: ۵۳). هنرمندان کنشگر مانند فعالان سیاسی عمل می‌کنند؛ و همین‌طور اثبات می‌کنند که ابژه‌ها چیزهای خنثی نیستند که فقط برای مصرف به کارمان بیایند، آن‌ها می‌توانند نمادی از رفتار و کنش انسانی باشند (Jonson, 2004: 200).

تصاویر ۱، ۲ و ۳، شادی قدیریان، قاجار، ۱۳۷۸ (آرشیو شخصی نگارنده).

پیچیده تر شده اند. با متنوع تر شدن اشیا، فیگورهای ماکم و کم تر می شوند. امروزه هدف اشیا آن ها را به بازیگران یک فرایند جهانی تبدیل ساخته است که انسان فقط در آن نقش بازی می کند یا تماشاگر است (بودریار، ۱۳۹۵: ۲۳).

تصویر ۴- فراسوی محدودیت ها، میترا تبریزیان، ۱۳۸۰ (URL2).

در اشیا و ابزار طبقه متوسط نمادهایی وجود دارد که اگر دیده شود، می تواند ایجاد شوک کند (فدرستون، ۱۳۸۰: ۲۵). در این جا اشیا از کارکرد خدا خود شده و به نقد ایدئولوژی و به باز تعریف هویت زن می پردازند.

میترا تبریزیان

در مجموعه «فراسوی محدودیت ها» اشیا و انسان ها در زمینه و نقش خودشان بازنمایی می شوند (تصویر ۴). آن چه مخاطب را به شگفت وامی دارد و جنبه ای رازورزانه به تصویر می بخشد، دوری و تنهایی انسان ها علی رغم افزایش وسایل و رسانه های ارتباط جمعی و سرگرمی است. تبریزیان در این مجموعه با نگاه انتقادی به مفهوم تنهایی انسان مدرن حتی در سایه اشیا و هم چنین، به باز تعریف انسان مدرن در کنار اشیای مدرن می پردازد، زیرا که «نسل انسانی بر اساس شناخت از ایزه های نسلی تعریف می شود» (بالس، ۱۳۸۰: ۵۰). در واقع، فقط انسان ها نیستند که به کمک اشیا روابط خود را معنی می بخشند، بلکه روابط اشیا نیز در هم جواری با انسان ها معنی می یابد (کاظمی، ۱۳۹۸: ۲۶).

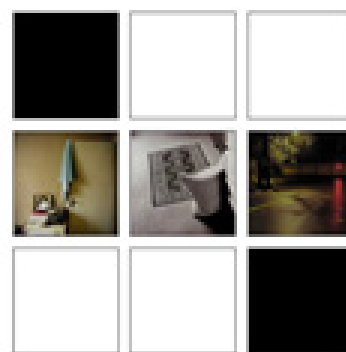
اطراف ما انباشته از اشیا است. ما در دنیایی زندگی می کنیم سرشار از اشیا و ایزه هایی که خود تولید کرده ایم. کاربرد آن ها در زندگی ما متناسب با نوع زندگی مان بوده و به کارگیری اشیا جایگاه اجتماعی و طبقه فرهنگی و هم چنین، هویت فردی و اجتماعی ما را در جهان تعیین می کند (Hodder, 2012: 56). اشیا، امروزه از رفتارهای انسانی که با آن ها سر و کار دارند،

فرشید آذرنگ

در نمایشگاه موزه هنرهای معاصر با نام هنر جدید سال ۱۳۸۱، آذرنگ در اثری به نام «گناه در حضور اشیا» نه مربع را به شکل یک مربع کامل چیده است (تصویر ۵). برخی از مربع‌ها، صحنه‌هایی از فضای زندگی روزمره‌اند و برخی دیگر، فقط مربع‌هایی سفید یا سیاه هستند. آذرنگ با استفاده از این مربع‌های سفید و سیاه به بیننده مجال می‌دهد تا منظری غیرمعمول از روزمرگی را در کارش جستجو کند. در واقع، عکس با بازتاب اشیا و روزمره و قرارگیری در کنار مربع‌های سفید و سیاه به نوعی فراز و فرود و یا یک نواختی، سختی و خوشی‌ها را در لحظه‌های مختلف زندگی القای می‌کند.

در زندگی روزمره قرارگیری هر یک از اشیا در میان اشیا دیگر جلوه‌ای نداشته و فاقد اهمیت می‌نماید. اما مورد تامل قرار دادن یک شی در عکس، آن را برجسته کرده است. از جمله پرسش‌هایی که در مورد اشیا به نمایش درآمده می‌توان پرسید این است که، آیا آن‌ها ارزش زیبایی شناختی دارند؟ (Bennet, 2010: 120). ما به واسطه توجه به نشانه‌های غیر زیبایی شناسانه، ویژگی‌های زیبایی شناسانه را می‌بینیم. یکی از آرمان‌های زندگی روزمره زیبایی شناسی و توجه به رخداد‌های زندگی روزمره است (لایت و اسمیت، ۱۴۰۰: ۴۱).

تصویر ۵- فرشید آذرنگ، گناه در حضور اشیا، ۱۳۸۱ (آرشیو شخصی نگارنده).

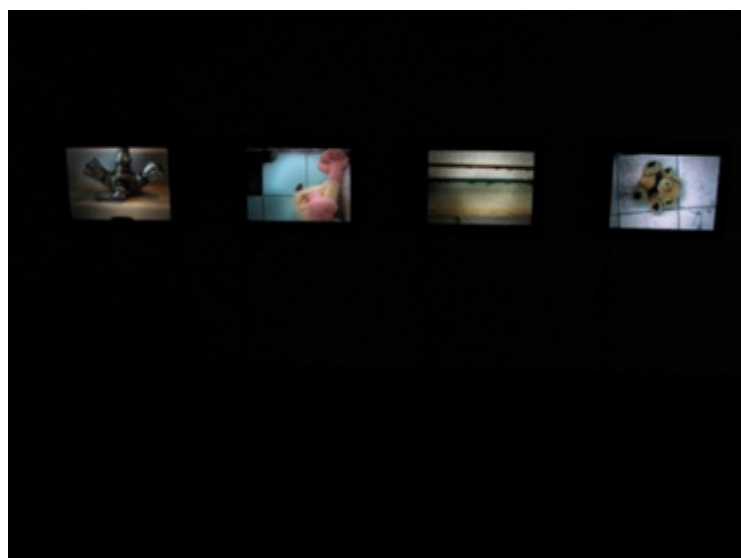
مهران مهاجر

از مجموعه‌های او می‌توان به «توب و تاریخ گذشته» که در سال ۱۳۸۵ در گالری راه ابریشم به نمایش گذاشته شد، اشاره کرد (تصویر ۶ و ۷)؛ در این مجموعه از یک سری بطری پلاستیکی که اینک به عنوان یک سری مواد زاید و دورریختنی به چشم می‌آیند، عکاسی شده است. این بطری‌ها علاوه بر این که مواد داخل آن استفاده شده‌اند، اکثراً، تبلیغات روی آن‌ها نیز کنده شده است. تنها چیزی که برای این اشیا باقی مانده و به عنوان مهم‌ترین موضوع عکس‌ها، بزرگ جلوه داده شده، تاریخ روی آن‌ها است. اشیا بی‌همیشه پس از مصرف به عنوان یک زباله به چشم می‌آیند، اینک سوژه اصلی و بیان‌کننده تاریخ هستند. تاریخی مثل شروع یا اتمام جنگ، یک کار، یک عشق و ... مهاجر نگاهش را بر روی آشغال‌ها و تولیدات جامعه مصرفی دوخته و از خلال آن‌ها به باز روایت رنج‌ها، شادی‌ها و تمایزات می‌پردازد. او به بازنمایی اشیا می‌پردازد که در زندگی روزمره با آن سروکار داشته و بسیار به ما نزدیک هستند. برای هنرمند، زباله جوامع مدرن و شهری معنای دیگری دارد (پاپلی یزدی، ۱۴۰۰: ۸۸). این مجموعه یادآور جمله بنت است که: وقتی به اشیا بی‌چون زباله‌ها در خیابان و ... می‌نگرم چیزهای زنده‌ای را می‌بینم که اگر چه کوچکند، تاثیرگذارند (Bennet, 2010: 137).

ما اشیا را در جهان خاموش‌شان رها کرده و تصویری از این که میان اشیا چه نوعی از زندگی جاری است نداریم. کوپیتوف با مطرح کردن ایده زندگی نامه ماده یا اشیا به مطرح کردن پرسش‌هایی در مورد سیر مکانی و زمانی حیات اشیا می‌پردازد. مثلاً، این پرسش که شی بعد از آن که کارکرد اصلی خود را از دست می‌دهد چه سرانجامی پیدا خواهد کرد؟ عتیقه می‌شود یا آشغال؟ و این که عمر اشیا در بافت و بستر فرهنگی و اجتماعی‌شان چه مدت است و هویت آن‌ها در دوره‌های مختلف چگونه تغییر خواهد کرد؟ در واقع، کوپیتوف می‌خواهد بدانند مرگ اشیا چه زمانی فرا می‌رسد؟ آیا به تمامی نابود می‌شود؟ یعنی ارزش کالایی خود را از دست می‌دهد؟ که در این صورت، نمادین خواهد بود؛ یا این که بعد از مرگ موقتی و گذرا در جرگه عتیقه‌جات قرار خواهد گرفت و ارزش و

ندارضوی پور

«یادداشت‌های یک زن خانه‌دار» نام اثری است از ندارضوی پور که تابستان ۸۸ در گالری اثر اجرا شد (تصویر ۸). در این اثر، چند صفحه‌ال‌سی‌دی کنار هم قرار گرفته است. در تمامی این صفحات، عکسی از بخش‌های مختلف آشپزخانه همانند شیر آب، سینک ظرف‌شویی، کف آشپزخانه و یا ابزار و مواد مربوط به آشپزی همانند پیاز، چاقو و... به تصویر کشیده شده است. حضور لوازم و مواد آشپزخانه با صدای ماشین لباس‌شویی علاوه بر ایجاد هیجان، امکان تجربه زمان حال به صورت مستقیم و بی‌واسطه را برای بیننده فراهم می‌کند. در واقع، عنوان این اثر به کارهای هر روزه و تکراری یک خانم خانه‌دار اشاره دارد. میلر در متعلقات خانه^۲ به نقش مهمی که خانه در تغییر مناسبات اجتماعی افراد بازی می‌کند، داشته و از خانه به عنوان یکی از بهترین جایگاه‌های مطالعات فرهنگی کالایی و مصرف‌کننده شناخته شده است- نام می‌برد. او به این اشاره دارد که ابرّه‌ها در خانه نقش مهمی دارند؛ به‌ویژه، در خانه‌های ایرانیان که زن بودن و مادر بودن به حد زیادی با وسایل آشپزخانه، ظروف و وسایل منزل ارتباط دارد (Miller, 2001: 73).

تصویر ۸- ندارضوی پور، یادداشت‌های یک زن خانه‌دار، ۱۳۸۸ (آرشیو شخصی نگارنده).

جایگاه متفاوتی خواهد یافت (Kopytoff, 1988:15). ارزش بررسی اشیا و پدیده‌های زندگی روزمره به تامل و اندیشیدن در چیزها و پدیده‌های به ظاهر تکراری و ناچیز زندگی است. این عکس‌ها چیزهایی را به سخن می‌آورند که زمانی زباله شدند. و همین روشی برای درک زندگی روزمره به‌شمار می‌رود. در واقع، با بیدار کردن جهان خاموش چیزها، دنیای زندگان را به حرکت درمی‌آوریم. برای این کار به تعبیر بنیامین^۳ باید نشان دهیم و صدا دهیم و به سخن بیاییم. از جمله این راه‌ها نگاه متفاوت به پدیده‌ها داشتن است (Ibid: 16).

در این جا موضوع اگر چه معمول و عادی می‌نماید، اما هنرمند بر آن است تا در این موضوع انتخابی معمولی معنای خود را کشف کرده و آن را در قالب هنر (عکس) مورد تاکید قرار دهد. بنابراین، محتوای اثر هنری نه تنها از طریق موضوع، بلکه از ماده کار هنرمند نیز نشات می‌گیرد. در نتیجه، موضوع‌های یک‌سان ممکن است به واسطه هنرمندان مختلف محتوایی متفاوتی را بیان کند (پاکبار، ۱۳۹۵: ۱۳۴۴).

تصاویر ۶ و ۷- مهران مهاجر (۱۳۸۵)، توپ و تاریخ گذشته (آرشیو شخصی نگارنده).

میثم محفوظ

میثم محفوظ، اسلاید شوی خود را به نام «کشو» با جمله‌ای از صادق هدایت شروع می‌کند: «این یادداشت‌ها با یک دسته ورق در کشوی میز او بود» (تصاویر ۹ و ۱۰). این ویدئو که شامل تعدادی عکس از کسوها و وسایل شخصی بیماران بیمارستان یا یک آسایشگاه است، تماما، از زاویه بالا و با پس زمینه یک‌سان بر روی زمین سنگ‌فرش شده همراه با صدای شاتر دوربین به نمایش درمی‌آیند؛ ثابت بودن زاویه دوربین و یک‌سانی پس‌زمینه و هم‌چنین، تکرار کسوه‌های افراد مختلف با وسایل متفاوت، مقایسه داخل کسوها را برای بیننده آسان می‌کند. این کسوها که غالبا، برای گذاشتن لوازم خصوصی و در دسترس، به بیماران واگذار شده است، وسایل مختلفی اعم از شانه، مسواک، لیوان، خوراکی و... را شامل می‌شود. سکوت اشیا و مادیت آن‌ها به معنی عدم حیات آن‌ها و نفی تاثیرشان بر ما نیست، ابژه‌ها تاریخ خود را داشته و با انسان‌ها در تعامل هستند. در خوانش معاصر از اشیا، آن‌ها دیگر چیزهای خنثی و خاموش نبوده بلکه اشیا چیزهایی هستند که سرشان را مانند جانوری درنده یا سربازی به شدت آسیب دیده از جنگ بالا گرفته‌اند (Mitchell, 2005: 112).

تصاویر ۹ و ۱۰- میثم محفوظ، کشو، ۱۳۸۸ (آرشیو شخصی نگارنده).

بهنام صدیقی

او در مجموعه «حال همه ما خوب است» که در سال ۱۳۸۴ انجام داده است- از وسایل خوابگاه دانشجویان در زمان تعطیلات عکاسی کرده است (تصاویر ۱۱ و ۱۲). او در توضیح این مجموعه می‌گوید، دانشجویان برای تعطیلات تابستانی خوابگاه را ترک کرده‌اند. این اقامتگاه حالا به مکانی که داستان‌های دیگری رو در غیبت دانشجویان روایت می‌کند، تبدیل شده است. آن‌ها هنوز فراموش نشده‌اند و می‌توانند بخشی از حافظه تاریخی این روزها به‌شمار بیایند. صدیقی از طریق اشیایی که دانشجویان در خوابگاه از آن‌ها استفاده می‌کرده‌اند به بازخوانی روایت روزهای گذشته می‌پردازد. هنرمند معاصر بازنمایی اشیا وجه مادی و کالایی آن‌ها را نزول بخشیده و آن‌ها را به ابژه‌هایی در خور تامل که از تاریخ و روایت برخوردارند، بدل می‌کند (Appadurai, 1998: 114). شی از مهم‌ترین چیزهایی است که موجب می‌شود تا آدمی به تصویری از یک خاطره دست پیدا کرده و گذشته و تجربه‌های فردی خود را به یاد آورد. بخشی از روابط ما از طریق رابطه با اشیا شکل می‌گیرد و می‌تواند برای مان یادآور موضوعی باشد. بی‌شک فرهنگ مادی با جامعه زنده درگیر است (Shanks and Tilley, 1987: 147). در این درگیری تجربه‌های مادر فرایند زندگی شکل می‌گیرد. در هر دوره‌ای از زندگی اشیا مصرف و پس از آن دور انداخته می‌شوند. این سرعت و تغییرات موجب می‌شوند تا انسان بخشی از خودش را در تاریخ گذشته قرار داده و با نگاهی به گذشته و اشیای برجای مانده از آن، دوران ناخودآگاه ذهنش را به سمت بازسازی از گذشته فردی خود سوق دهد. این حس مکان است که از طریق چیزها گذشته را تداعی کرده و خاطراتی را به یاد انسان مدرن می‌آورد (پاپلی یزدی، ۱۴۰۰: ۸۲). جین بنت در نیروی اشیا از نوعی حیات‌گرایی سخن می‌گوید که از دل نظریات طبیعت‌اسپینوزا بیرون آمده و از شبکه زنده‌ای سخن می‌گوید که در بیرون و درون موجودیت انسانی عمل می‌کند. او با مطرح کردن مفهوم شی-قدرت به توانایی خاص ابژه‌ها اشاره دارد. اشیایی که از موقعیت ابژه بودن خود فراتر رفته و میل به استقلال پیدا کرده و امر بیرونی برآمده از تجربه خود را تشکیل می‌دهند (کاظمی، ۱۳۹۸: ۴۱).

هنرمند قادر است تا به ابژه‌های معمول زندگی روزمره معنی ببخشد. در واقع ابژه‌ها به واسطه این انتقال معنا هست که به ابژه بدل می‌شوند.

تصاویر ۱۱ و ۱۲- بهنام صدیقی، ۱۳۸۴، حال همه ما خوب است (URL1).

جدول ۱. بررسی نمونه‌های انتخابی در پژوهش به روش تحلیل متن پل جی: فعالیت‌های متن (Gee, 2011:715).

نام هنرمندان A: فعالیت‌های متن B:	اهمیت بخشی	کنش‌ها	هویت سازی	روابط	پیوندها	سیاست	نظام معرفی
شادی قدیریان (۱) و (۲)	محدودیت‌های اجتماعی زنان و تمرکز بر هویت زن	بازنمایی اشیایی مدرن در کنار زنان و بازنمایی اشیایی که معمولاً همه فارغ از جنسیت در زندگی روزمره با آن در ارتباطند در پیش زمینه برای کاور کردن چهره زنان	باز تعریف هویت زن به واسطه اشیای مدرن	رابطه بین زن و اشیای مدرن زندگی روزمره	پیوند زن و اشیای مدرن زندگی روزمره	بازنمایی زن با پوشش سنتی در کنار اشیای مدرن به منظور اشاره به محدودیت‌های اجتماعی زن معاصر	گفتمان انتقادی و فمینیستی
میترا تبریزیان	روابط انسانی در جامعه مدرن	بازنمایی اشیای ارتباطی مدرن در کنار انسان‌ها	احیای روابط عاطفی	وابستگی به ابزار مدرن و دوری انسان‌ها از هم	پیوند انسان و ابزار ارتباطی مدرن	توجه به روابط عاطفی و عدم جایگزینی آن‌ها با اشیاء	انتقادی
فرشید آذرنگ	اشیا زندگی روزمره	اشیایی که معمولاً همه فارغ از جنسیت در زندگی روزمره با آن در ارتباطند.	اشیا	عدم وجود انسان در کنار اشیا	نمایش اشیا بدون وجود انسان	توجه به اشیایی که هر روز با آن‌ها در ارتباطیم.	انتقادی
مهران مهاجر	کالاهای مصرفی زندگی روزمره	اشیایی که معمولاً همه فارغ از جنسیت در زندگی روزمره با آن در ارتباطند.	اشیا	-	وابستگی انسان به این کالاها	توجه به جزئیات اشیا زندگی روزمره	انتقادی
ندارضوی پور	هویت زن	اشیایی که معمولاً زنان در زندگی روزمره با آن در ارتباطند.	اشیا	ارتباط اشیا و زن	پیوند زن و اشیای زندگی روزمره	باز تعریف نقش و وظایف زن	گفتمان انتقادی و فمینیستی
میثم محفوظ	مرگ	اشیایی که معمولاً همه فارغ از جنسیت در زندگی روزمره با آن در ارتباطند.	اشیا	ارتباط اشیا	کشو به عنوان فضای شخصی و وسایل شخصی	کشو به عنوان فضای شخصی و وسایل شخصی	نوستالژی
بهنام صدیقی	گذر زمان	اشیایی که معمولاً همه فارغ از جنسیت در زندگی روزمره با آن در ارتباطند.	اشیا	ارتباط اشیا و انسان و تأثیری پذیری از یکدیگر	اشیا	رد پای انسانی بر اشیا	رد پای انسانی بر اشیا

جدول ۲. بررسی نمونه های انتخابی در پژوهش به روش تحلیل متن پل جی: بخش های متن

A: نام هنرمندان B: فعالیت های متن	موقعیت اجتماعی	گفتمان با D بزرگ	افق اجتماعی متن	زبان متن	نمادها و سمبل های متن
شادی قدریان (قاجار) ۱	زن طبقه متوسط	انتقادی فمینیستی	محدودیت اجتماعی زنان	محدود شدن تعریف هویت زن با استفاده از اشیای زندگی روزمره	تقابل اشیای مدرن و پوشش سنتی زنان
شادی قدریان (مثل هرروز) ۲	زن طبقه متوسط	انتقادی فمینیستی	محدودیت اجتماعی زنان	محدود شدن تعریف هویت زن با استفاده از اشیای زندگی روزمره	استفاده از چادر نماز و پوشاندن صورت و استفاده از المان های آشپزخانه که یک زن به طور روزانه با آن سروکار دارد.
میترا تبریزیان	اشیای مورد استفاده در زندگی روزمره	انتقادی	تهدید روابط انسانی توسط اشیای مدرن	تهدید روابط انسانی توسط اشیای مدرن	وسایل ارتباط جمعی که اتفاقا به تنهایی انسان ها منجر شده است.
فرشید آذرنگ	اشیای مورد استفاده در طبقه متوسط در زندگی روزمره	انتقادی	شی و ارگی دنیای مدرن	حضور پررنگ اشیا در زندگی روزمره	بازنمایی ساده اشیای زندگی روزمره
مهران مهاجر	اشیا مصرفی طبقه متوسط در زندگی روزمره	انتقادی	شی و ارگی دنیای مدرن	توجه به اشیای زندگی روزمره	اشیای یک بار مصرف و نقش پررنگ آن ها در زندگی روزمره
ندارضوی پور	زن طبقه متوسط	انتقادی / فمینیستی	عدم وجود برابری اجتماعی	محدود شدن تعریف هویت زن با استفاده از اشیای زندگی روزمره	کارهای روزانه که معمولا جزو وظایف زنان در نظر گرفته می شود.
میثم محفوظ	اشیای مورد استفاده در طبقه متوسط در زندگی روزمره	نوستالژی	شی و ارگی دنیای مدرن	توجه به اشیای زندگی روزمره	بازنمایی ساده اشیای زندگی روزمره
بهنام صدیقی	اشیای مورد استفاده در طبقه متوسط در زندگی روزمره	نوستالژی	شی و ارگی دنیای مدرن	توجه به اشیای زندگی روزمره	بازنمایی ساده اشیای زندگی روزمره

مقایسه بازنمایی اشیا در عکاسان معاصر ایرانی

- در بیش تر مجموعه هایی که مردان از اشیا عکاسی کرده اند، زیبایی شناسی و ادراک مادی مد نظر بوده است.
- در آثار عکاسان مرد اشیا در جستجوی شخصیت یافتن بود و بر تمایز از جمع و جامعه تاکید دارند.
- در آثار هر دو نقش تجربه زیسته پررنگ است.
- هر دو بر اشیای طبقه متوسط و مصرفی تمرکز داشته اند.
- عکاسان زن تصویری خاص تر و عکاسان مرد تصویر بدیهی تری از اشیا ارائه داده اند.
- استفاده اشیا در کنار زنان در عکس های هنرمندان زن حالتی نمایشی دارد، در حالی که در عکس های مردان اشیا در همان کارکرد روزمره شان تصویر شده اند.
- مفهوم عکس در آثار هنرمندان مرد و زن بر ضمنی بودن معنا اشاره دارد.

- حالت کلی نمایش اشیا در آثار عکاسان زن و مرد متفاوت است.
- در عکس های هنرمندان زن معمولا از اشیا در کنار زن ها برای بیان محدودیت های اجتماعی و انتظارات جامعه سنتی یا عدم روابط انسانی در خانواده استفاده شده است.
- در عکس های هنرمندان مرد اشیا به صورت مستقل به نمایش در آمده اند.
- اشیا در عکس های هنرمندان مرد مفهوم اجتماعی نداشته و جنسیت خاصی را مد نظر ندارد.
- در بیش تر مجموعه هایی که زنان از اشیا عکاسی کرده اند، تلاش برای انتقاد از محدودیت های اجتماعی داشته اند.

نتیجه‌گیری

این مقاله به بازنمایی اشیاء در عکس‌های هنرمندان معاصر ایرانی پرداخته و با مطالعه ویژگی‌های آثار هنرمندان و چگونگی پرداختن آن‌ها به موضوع بر آن است تا به این پرسش که، آیا در عکس‌های مردان و زنان از بازنمایی اشیای روزمره تفاوت معناداری به چشم می‌خورد، پاسخ دهد. در بیش‌تر عکس‌هایی که هنرمندان زن از اشیاء گرفته‌اند، آن‌ها در کنار زنان بازنمایی شده‌اند و این در حالی است که، در آثار هنرمندان مرد، اشیاء از هویتی مستقل برخوردار بوده و صرفاً، جنبه فیزیکی و کالایی خودابژه از اهمیت برخوردار است. زنان در عکاسی از اشیاء در پی اهمیت دادن به هویت زن و احقاق حقوق اجتماعی از دست رفته هستند. اثر هنری شی است که از روزنه نگاه هنرمند به امور جهان پدیدار گشته است. آن چه در این آثار شی روزمره را به اثر هنری بدل کرده است، جدایی آن از بافت و زمینه هرروزه یا روزمره زندگی است. به واسطه هنر (در اینجا عکاسی) اشیاء از کارکرد هرروزه‌شان جدا شده و به ابژه‌ای برای دیده شدن بدل می‌گردند. همین جدا شدن آن‌ها از زمینه معمول‌شان است که به آن‌ها جلوه بخشیده تا ارزش دیده شدن پیدا کنند. در این نوع نگریستن از ورای امر واقع است که، ارزش اشیاء و مادیت‌ها جلوه‌گر شده و می‌توان آن‌ها را جدا از بُعد تجربی‌شان به واسطه مشاهده و تأمل، به جرگه هنر درآورد. به اعتقاد شکلوفسکی ۸ در مقاله هنر به مثابه شگرد: میان شی روزمره و شی هنری تفاوت وجود دارد؛ زیرا که در شی روزمره بصیرتی وجود نداشته و آن‌ها را ناخواه آگاه تجربه می‌کنیم. در واقع، این آثار با تأکید بر اشیای روزمره و برجسته کردن آن، نقشی مهم و اساسی در ایجاد معنا و تبدیل آن به اثری هنری ایجاد می‌کنند.

پی‌نوشت

۱. Content Analysis.
۲. جمیز پل جی (Games Paul Gee)، زاده ۸۴۹۱، نظریه پرداز، پژوهشگر، جامعه‌شناس و منتقد معاصر آمریکایی.
۳. بنت (Jane Bennett)، (۱۹۵۷-)، استاد دپارتمان علوم سیاسی در دانشگاه جان هاپکینز است. کتاب اکولوژی سیاسی اشیاء سرو صدای زیادی در زمان انتشارش به پا کرد. وی مشخصاً، زندگی فلزات، کرم خاکی و عاملیت غذا را توصیف می‌کند. پیچیدگی کتاب در این است که در عین فلسفی بودن، پروژه‌ای سیاسی است.
۴. کوپیتوف (Igor Kopytoff)، (۳۹۱-۳۱۰۲)، انسان‌شناس بنیامین (Walter Benjamin) (۱۸۹۲-۱۹۴۰)، فیلسوف آلمانی.
۵. بنیامین (Walter Benjamin) (۲۹۸۱-۰۴۹۱)، فیلسوف آلمانی.
۶. میلر (Daniel Miller) (۴۵۹۱)، انسان‌شناس.
۷. Home Possession.

منابع

- ازکیا، مصطفی (۱۳۹۶). *روشهای تحقیق کیفی از نظریه تا عمل*، جلد ۲، تهران: کیهان.
- اسکولز، رابرت (۱۳۷۹). *درآمدی بر ساختارگرایی در ادبیات*، ترجمه فرزانه طاهری، تهران: آگه.
- بالس، کریستوفر (۱۳۸۰). *ذهنیت نسلی*، ترجمه حسین پاینده، *ارغنون*، شماره ۱۹، ۱-۳۰.
- بنت، اندی (۱۳۹۳). *فرهنگ و زندگی روزمره*، ترجمه لیلا جوافشانی و حسن چاوشیان، تهران: اختران.
- بودریار، ژان (۱۳۹۵). *نظام اشیاء*، ترجمه پیروز ایزدی، تهران: ثالث.
- پاپلی یزدی، لیلا (۱۴۰۰). *مادیت‌های معاصر*، تهران: حکمت کلمه.
- پاکباز، رویین (۱۳۹۵). *دایره‌المعارف هنر*، تهران: فرهنگ معاصر.
- زندنی، طیبه؛ کاتب، فاطمه و افضل طوسی، عفت‌السادات (۱۴۰۱). *مطالعه تطبیقی خوانش عکسهای برتر خبری معاصر با استفاده از نظریه استوارت هال، جلوه هنر*، دوره ۱۴، شماره ۲، ۳۴-۴۷.
- عابدینی فرد، مرتضی (۱۳۸۸). *اثر هنری*، نظر به وجود شی بررسی تطبیقی آرای ویتگنشتاین متقدم و شکلوفسکی در باب هنر، *نقد ادبی*، دوره ۲، شماره ۷، ۷۹-۹۰.
- فاضلی، نعمت‌الله (۱۳۹۵). *رسالت مطالعات تاریخ فرهنگی چیست؟*، تهران: پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی.
- فدرستون، مایک (۱۳۸۰). *زندگی قهرمانی و زندگی روزمره*، ترجمه مهسا کریمپور، *ارغنون*، شماره ۱۹، ۲۰-۳۴.
- کاظمی، عباس (۱۳۹۸). *امر روزمره در جامعه پسا انقلابی*، تهران: فرهنگ جاوید.
- کامرانی، بهنام، و بوستانی، رضوان (۱۳۸۹). *مطالعه بازنمایی*

sian).
 Kazemi, A., (2014). "The problematic of everyday life in cultural studies and its relationship with Iranian Society", *Cultural Studies & Communication*, 1(4). 97-122.(Text in persian).
 Krippendorff, K., (2013). "*Content Analysis: an Introduction to its methodology*", Tehran: Ney, (Text in Persian).
 Kopytof, I., (1988). "*The Cultural Biography of Things Commoditization as process*", in *The Social Life of Things, Commodities in Cultural perspective*, Appadurai(ed), Cambridge: University Press.
 Light, A., Smith, J.(2022). "*The Aesthetics of Everyday Life*", translated by: Shima Bahreini, Tehran: Kargadan, (Text in Persian).
 Miller, D., (2001). "*Home Possession: Material Culture Behind Closed Doors*", Oxford: Berg.
 Mitchell, W. J. T., (2005). "*What Do Pictures Want? The Lives and Loves of Images*", Chicago: The University of Chicago Press.
 Moridi, M., (2020). "*Social Art*", Tehran: Aban, (Text in Persian).
 Papoli Yazdi, L., (2022). "*Contemporary Materiality*". Tehran: The wisdom of the word, (Text in Persian).
 Pakbaz, R., (2017). "*Encyclopdia of Art*". Tehran: Farhang Moaser, (Text in Persian).
 Ranciere, J., (2015). "*Paradoxes of Plitical Art*". Translated by: Ashkan Salehi. Tehran: Aban, (Text in Persian).
 Ravadrad, A., (2009). "An Analysis of Representation of Women in Contemporary Iranian Painting". *Women,s Studies*. 8(1), 125-141.(Text in persian).
 Scholes, R., (2001). "*An Introduction to Structuralism in Literature*". translated by: Farzaneh Taheri, Tehran: agh, (Text in Persian).
 Shanks, M&T., (1987). "*Reconstructing Archaeology*". London: Routledge.
 zarandi,T, Kateb, F, Afzaltousi, E. (2022). A Comparative Study of Contemporary New Photography using Stuart Hall's Theory, *Glory of Art*, 14(2). 34-47.(Text in persian).

URLs

- URL1. <https://www.behnamsadighi.com/site/articles.aspx?id=2014&galleryItem=1946.15/5/2022>
 URL2. https://www.google.com/search?sxsrf=APwXEdc_zCo8D9bYjvMepOLYQcl-j9kquA.

ابژههای نسلی زندگی روزمره در نقاشی دهه هشتاد ایران، *جامعه‌شناسی هنر و ادبیات*، دوره ۲، شماره ۲، ۱۵۵-۱۸۳.
 کرپیندورف، کلووس (۱۳۸۳). *تحلیل محتوای مبانی روش‌شناسی*، تهران: نی.
 لایت، اندرو واسمیت، جاناناتان (۱۴۰۰). *زیبایی‌شناسی زندگی روزمره*. ترجمه شیما بحرینی، تهران: کرگدن.
 مریدی، محمدرضا (۱۳۹۳). *هنر اجتماعی*، تهران: آبان.
 وسنو، روبرت (۱۳۹۹). *جامعه‌شناسی فرهنگی*، ترجمه مصطفی مهرآیین، تهران: کرگدن.

References

- Appadurai, A., (1998). "*The Social Life of Things: Commodities in Cultural perspective*", Cambridge: University Press.
 Azkia, M., (2018). "*Qualitative research methods from theory to practice*", volume two, Tehran: The Universe, (Text in Persian).
 Balls, C., (2002). "Generational Mentality", *Arghanoon*, translated by: Hosein Payandeh. (19), 1-30.(Text in persian).
 Baudrillard, J., (2017). "*System of Objects*", translated by: pirouz Izadi, Tehran: Saless, (Text in Persian).
 Bennet, A., (2015). "*Vulture and everyday Life*", translated by: Leila Joafshan and Hasan Chavoshian. Tehran: Akhtaran, (Text in Persian).
 Bennet, J., (2010). "*Vibrant Matter: A Political Ecology of Things*", Duke University Press, Durham and London.
 Bourdieu, P., (2013). "*Distinction: A social critique of taste judgment*", translated by: Hasan Chavochian, Tehran: Saless, (Text in Persian).
 Burke, P., (2011). "*What is Cultural History?*", Translated by: Ne,atullah Fazeli and Morteza Qulije, Tehran: Islamic History Research, (Text in Persian).
 Fazeli, N., (2017). "*What is the Missin of Studies of Cultural History?*", Tehran: Institute of Humanities and Cultural Studies, (Text in Persian).
 Fazeli, N., (2015). "*Cultural History of Modern Iran*", Tehran: Research Studies of Human Sciences and Cultural Studies, (Text in Persian).
 Featherston, M., (2002). "Heroic Life and Everyday Life". *Journal of Arghanoon*, translated by: Mahsa KaramPour, Volum 19, 20-34. (Text in persian).
 Foucault, M., (2006). "*Subject and Power*", translated by: Hosein Bashirieh, Tehran, Ney.
 Gee, J. P., (2011). "*How to do discourse analyses*", New York and London: Routledge.
 ----- (1989). "Literacy, discourse, and linguistics: Introduction". *Journal of Education*, 171, 5-17.(Text in persian).
 Hodder, I., (2012). "*Entangled: an Archaeology of the Relationships Between Humans and Things*", London: WILEY.
 Kazemi, A., (2020). "*The Everyday in the Post-Revolutionary*", Tehran: Farhang Javid, (Text in Per-

Content Analysis of Representation of Daily Subjects in Works of Contemporary Iranian Photographers with Emphasis on Paul Gee Method ¹

Fereshteh Dianat ²

Amir abbas Mohammadi Rad ³

Nader Shayganfar ⁴

Received: 2022-10-05

Accepted: 2023-02-23

Abstract

This study applies quantitative content analysis, and Paul Gee's context analysis methods to analyze the representation of everyday life objects in works of Iranian contemporary photographers. In this respect, answering the question about meaningful differences in the choice of subject and the artistic styles in the works of male and female photographers seems necessary, through studying different characteristics of works of contemporary Iranian photographers.

Artists use everyday objects to arise artistic perception of the audience and inspire them to contemplate what seem to be ordinary. Whereas such art works represent an object, they challenge everyday subject to express artistic ideas and invite the audience to think.

This study investigates seven important linguistic actions and five activities in each art work provided in two different tables, in details.

What is derived as result, is a meaningful and obvious difference in representation of objects in works of male and female photographers. Photos of this study are selected through targeted sampling method.

1. DOI:10.22051/JJH.2023.41932.1869

The Present Paper is Extracted from the PhD. Thesis by Fereshteh Dianat, Entitled: "Content Analysis of Everyday Issues in works of Critical photography of Iran from 1990 to 2021".

2- PhD. Student, Department of Art Research, faculty of Higher Art Research and Entrepreneurship, Art University of Isfahan, Isfahan, Iran, Corresponding Author.

Email: royadianat@gmail.com

3- Assistant Professor, Department of Painting, Faculty of Visual Arts, Art University of Isfahan, Isfahan, Iran.

Email: Am.rad@aui.ac.ir

4- Associate Professor, Department of Art Research, faculty of Higher Art Research and Entrepreneurship, Art University of Isfahan, Isfahan, Iran.

Email: n.shayganfar@aui.ac.ir

One of the most important reasons that make everyday life a subject worthy of research is its ordinary nature. It was from the end of the 20th century that social theorists considered daily life as a dynamic and controversial subject. Since the beginning of the human consciousness and his approach to art, countless common objects and elements have been among the shaping factors of works of art. Especially photographers have emphasized their aesthetic aspect and importance in life by looking at and recording objects. In the photos where the objects are next to the portraits, you can understand the class and social position of the people.

The collection of photographs whose main subject is everyday life objects and tools, as well as dealing with the difference in the representation of everyday life objects in the works of contemporary Iranian male and female photographers, form the subject of this article. This representation of objects invites the audience to think and try to criticize the phenomena and normal affairs of everyday life. For this purpose, and better presentation of the concept of the article the works of the following contemporary Iranian artists have been studied: Shadi Qadirian (two collections), Mitra Tabrizian, Farshid Azarang, Mehran Mohajer, Neda Razavipour, Maitham Mahfouz and Behnam Sediqi.

This article uses the combined method of qualitative content analysis¹ in order to describe the collections and analyze the text with an approach to Paul Gee's discourse analysis method, which on the one hand expresses the constituent parts and components of the text and on the other hand expresses its internal actions. The sources were collected through field study and library research. The method of selecting works is based on targeted sampling among the works of male and female artists since 1991.

Content analysis is actually the classification of signs and the description of the explicit content of the message. It can be defined as a technique used to classify signs. Content analysis as a method recognizes and highlights the main points or axes of a text (or photo, video, etc.). In this method, the implicit content of the work needs to be examined as much as the obvious aspects. In this research, descriptive analysis is used to point out the frequency of specific topics and general theme analysis. This article has benefited from content analysis in the description of the collections and Paul Gee's text analysis. According to Paul Gee, the analysis of the text is the analysis of the language used in the situation. In this research, language means the system of representing everyday life objects in the works of contemporary photographers. Paul Gee believes that the internal dialogue of the text shapes its conditional meanings and it is not possible to get out of it. As a result, the artistic text is able to create its conditional meanings through its internal language. According to Paul Gee, these texts have a kind of social praxis that creates identity. These texts create new actions and promote new policies.

In this research, with the help of Paul Gee's discourse analysis method, we will identify the linguistic actions that are performed in each of these functional parts of the language. In his two books, "Introduction to Discourse Analysis Theory 2005" and "Discourse Analysis: A Toolbox 2011", James Paul Gee has mentioned the method of discourse analysis, which believes that every linguistic text consists of "six parts". And according to the "seven linguistic actions" that the language performs, reality occurs. If in the analysis of a text (here we mean photography) we can identify these seven linguistic actions and the linguistic elements and relationships that make these actions practical, we can analyze the descriptive discourse of a text.

What this study emphasizes on is not the descriptive attention of the existence of objects, but it is a door to confronting and contemplating the objects, which leads to reflection on everyday life and to the explanation of the difference in the representation of everyday life objects in the works of contemporary Iranian male and female photographers.

In contemporary art, objects without human presence also have a meaning and have a

special place. The beginning of the use of objects in art goes back to Marcel Duchamp who, by using the object itself and changing the title, changed the attitude towards matter and caused a revolution in the attitude towards everyday objects. Although this representation has been accompanied by ups and downs in the expression of the idea, the mere representation of it has not changed. For example, in the past, artists used objects for their representation and visual appeal, and in the modern era, this representation has led to a change in the artists' vision of the objects and phenomena of everyday life. In the era of new art, where the idea behind the representation of objects is to invite the audience to think and contemplate the artist's perspective, the objects of daily life have continued to be a constant in modern art. In photography, which is one of the branches of art, objects have always been the constant basis of images, either separately or next to people. In this article, an attempt has been made to examine the importance of objects in the works of male and female photographers and how they are represented.

This article deals with the representation of objects in the photographs of contemporary Iranian artists, and by studying the characteristics of the artists' works and how they deal with the subject, it aims to answer the question of whether there is a difference between the representations of everyday objects in the photographs of male and female artists. In most of the photographs taken by female artists of objects, they are represented next to women; while in the works of male artists, objects have an independent identity and only the physical and commodity aspect of the object itself, has significance. In photographing objects, women seek to give importance to women's identity and assert lost social rights. A work of art is an object that has emerged from the artist's perspective on world affairs. What has turned the everyday object into a work of art in these works is its separation from the context of everyday life. Through art (here, photography), objects are separated from their everyday functions and become objects to be seen. It is their separation from their usual context that gives them an appearance and makes them worth seeing. In this type of looking beyond reality, the value of objects and materiality is revealed and they can be separated from their empirical dimension through observation and reflection, and can be considered art. In *Art as Device*, Shklovsky claims: "there is a difference between everyday objects and artistic objects because there is no insight in everyday objects and we experience them unconsciously." In fact, by emphasizing everyday objects and highlighting them, these works play an important and fundamental role in creating meaning and turning them into a work of art.

Keywords: Content Analysis, Context Analysis, Everyday Life Objects, Iran's Photography.